

Centrum Gregoriaans

Nieuwsbrief

JAARGANG 1, NR 2 - VU: MYRIAM VAN DEN HAUTEN, MORTSELSEVELDENLAAN 8, B-2640 MORTSEL - WINTERNUMMER

Redactioneel

Dag lezer,

De vernieuwde vormgeving en inhoud van de nieuwsbrief van het Centrum Gregoriaans heeft verschillende positieve reacties opgeleverd. Dit doet ons meer dan deugd en het is een stimulans om verder de ingeslagen weg te bewandelen. De hechte betrokkenheid van velen is een duidelijk teken dat het gregoriaans geen dode materie is, maar een levende.

Intussen is het nieuwe cursusjaar gestart. De groep staat weer onder de enthousiaste leiding van Frans Mariman, Ronny Plovie, Wim van Gerven, Joris Backeljauw en Birgit Zimmermann. Ook hier weer een signaal van gregoriaans leven.

En er was meer: op een zonnige dag in oktober trokken we met 54 personen naar de abdij van Vaals en hebben er gregoriaans beluisterd en bestudeerd. Er werden ervaringen en mooie foto's van het voorbije cursusjaar uitgewisseld, nieuwe contacten gelegd en oude aangehaald. Marc Lamote legde deze dag vast in enkele kunstzinnige foto's. Op de laatste cursusdag op 25 maart 2000 zullen al deze foto's in Drongen ter inzage liggen.

Deze nieuwsbrief staat weer vol wetenswaardigheden over het gregoriaans in Vlaanderen. Er kan echter nog meer bij. Een tijdschrift leeft in belangrijke mate door zijn lezers. Aarzel dus niet om ons met uw vragen, opmerkingen en tips te overspoelen.

De redactie

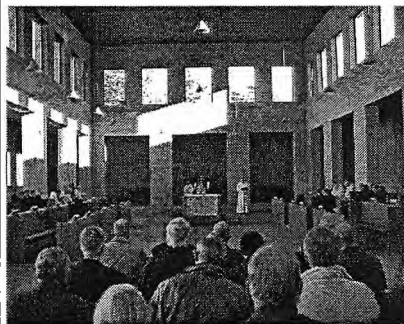
Myriam Van den Hauten
(nieuwsbrief.gregoriaans@advalvas.be)
Willy Schuyesmans
(Willy.Schuyesmans@village.uunet.be)

Verenigingsleven

16 oktober 1999

Daguitstap naar Vaals

Door de witte stilte van de nacht, kruipt langzaam de adem van een frisse morgen. De weg die ons naar de opstapplaats van de autobus leidt, ligt er weemoedig en troosteloos bij. Maar op de bus, niets dan lieve, vriendelijke gezichten. Naarmate Vaals nadert, beseffen wij het allemaal: dit wordt een dag uit de honderdduizend.

Tijd evenwel voor de hoogmis, een echte Hoogmis. Na de gebruikelijke koffie, was het de beurt aan Pater Kurris, die ons inwijdde in het ontstaan van de melodie van het gregoriaans.

Bestaat er zoiets als een basisgrammaticum gregoriaans en hoe is elke melodie gegroeid? Aan de hand van enkele mee te zingen voorbeelden, werd ons de basisstructuur van enkele teksten meteen duidelijk. Pater Kurris, wij verwachten je spoedig voor een sessie in Drongen.

Na de Sexten was het hoog tijd om bij te tanken bij Piet Haan, het huisrestaurant van onze Vaalstrip. Veel tijd voor culinaire hoogstandjes was er echter niet; de gids voor de Dom van Aken was gereserveerd voor half drie. Gebouwd rond het jaar 800, blijft de Dom - zelfs na herhaalde bezoeken - een bron van verwondering: de ongewone achthoekige vorm, het koor met de originele muurschilderingen, de oorspronkelijke Italiaanse zuilen, de schatkamer, het schrijn met de relieken van Karel de Grote en de troon van dezelfde vorst. Als je de overvloedige toeristen wegdenkt, vind je een kerk waarin intimiteit gestalte kan krijgen.

Veel tijd om hierbij stil te staan, rest er ons evenwel niet: wij worden om 17u in Vaals verwacht voor de Vespers. *Deus, in adiutorium meum intende.* Het vertrouwde gezang, de poort naar een nieuwe, unieke belevenis. Psalmen en antiphonen vloeien in elkaar over, het vlekkeloos reciteren door de monniken weeft een woordeloos gebed door onze adem, elke *laudatio* brengt ons een stap dichterbij het Magnificat. *Suscepit Israel puerum suum*, het *Kyrie eleison*.

De dicht-bij-de-deur-bank.

het *Pater Noster* : het leven wordt plots héél eenvoudig, probleemloos in zijn eenvoud...

En dan, helaas, de terugreis. Lucienne, die deze reis tot een succes maakte, zorgt er evenwel voor dat wij niet als uitgehongerde leeuwen naar huis gaan: dank u, Lucienne, wat zouden wij doen zonder u...

Willy Vekeman
cursist

Koorleven

11 - 13 november 1999

30 Jaar Schola Cantorum, St.-Niklaas

Toen 30 jaar geleden niemand nog echt in een toekomst voor het gregoriaans geloofde, richtte de organist van de hoofdkerk van Sint-Niklaas, Michel Pieters zaliger, een Schola Cantorum op. Zijn zonen namen gedurende vele jaren de fakkel over om hem door te geven aan de huidige cantor, Ronny Plovie, ondertussen ook docent geworden aan het Centrum voor Gregoriaans in Drogen.

30 jaar is niet niks en onze Schola wou dat vieren op haar manier. Door haar jaarlijks bezinnings- en studieweekend, haar *Roosenberg*, open te stellen voor bevriende scholae: *Cantabo* van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen en de damesschola *Exaudi Domine* van de Sint-Benedictuskerk te Morsel o.l.v. Stefan Meesen. Beide scholae waren reeds te gast in onze Sint-Nicolaaskerk. Abdij Roosenberg was spijtig genoeg reeds bezet op 11, 12 en 13 november en daarom verzamelden 21 *gregorianen* in de Oude Abdij van Drogen. Drie dagen lang werkten de drie scholae o.l.v. Ronny Plovie studierend en zingend samen rond geschiedenis, semiologie, modaliteit en interpretatie van het gregoriaans.

Jaak Pauwels, onze vroegere medepastoor en nu ziekenhuispastor, kwam spreken over het centrale thema van dit weekend: Psalmen. Marc Lamote, freewheeling lid van onze Schola Cantorum, sprak als psychiater over *wetten*. Stefan Meesen stelde de codex VI, 34 van de Kapittelbibliotheek van Beneventum (XIe eeuw) voor. Hij heeft er met de dames van zijn schola voor gekozen om uitsluitend te werken vanuit dit manuscript, waarin een Zuid-Italiaanse versie van het *corpus gregorianum* geneeerd staat.

Bidden mocht niet ontbreken: elke avond zongen de drie scholae samen de complete, waaraan zij in de loop van de dag hadden gewerkt. Na de complete was er nog voldoende avond over voor *socializing*. Dit was een verrijkend en geslaagd weekend, zo geslaagd dat er spontaan dromen en plannen groeiden voor volgend jaar...

Misschien eventjes nog vermelden: wie kan zingen, van gregoriaans houdt en graag met de Schola Cantorum wil meezingen, kan contact opnemen met R. Plovie, telefoonnummer: 03/777.80.82.

Luc Vermeulen
zanger van de Schola Cantorum

CD-bespreking

Schola Cantorum van het Ward-instituut Rorate coeli

De Schola Cantorum van het Ward-instituut - sinds 1964 een vaste waarde in het gregoriaanse landschap van Nederland - zingt op deze cd, helemaal gewijd aan *Rorate*-

zondag, de vierde zondag van de Advent, de veranderlijke gezangen, zoals dat een geschoolde schola past. Het betreft hier echter een *liturgische* opname met alle vaste gezangen, acclamaties en lezingen. Meer dan 300 zangers van Limburgse kerkkoren *spelen* voor de *bemінде gelovigen* en verzorgen

duo de samenzang en de antwoorden op de gebeden. Dat doen ze overigens voortreffelijk. Daarnaast staan een aantal solisten - waaronder een echte pastor - in voor de lezingen. Het zou bij wijze van spreken een live opname kunnen zijn uit een zeldzaam geworden goed draaiende parochiekerk op de zondag voor Kerstmis. Het moet overigens gezegd dat de *volkszang* zeer homogeen en mooi klinkt. Dat is geen vanzelfsprekendheid met 300 zangers. Maar dirigent Louis Krekelberg heeft ons ook al tijdens het *Gregoriaans Festival van Watou* verbaasd door de vaste hand waarmee hij ondubbelzinnig de massa in toom houdt.

Dat doet hij natuurlijk ook met zijn eigen schola, al is het dirigeren daar veel subtieler. Krekelberg beheerst het lezen uit de oude handschriften, maar heeft ook voldoende muzikaal gevoel om het daar niet bij te laten. Teveel koren zingen dan wel de neumen zoals ze in de negende eeuw zijn neergeschreven, maar slagen er niet daar een muzikaal vloeiend geheel van te maken. De Schola Cantorum van het Wardinstituut doet dat dus wel met het voor hen zo typische koorgeluid. Ach ja, hier en daar een schoonheidsfoutje, maar welk koor heeft die niet? Zo wordt er in het enthousiasme wel eens een klemtoon verkeerd gelegd (*invocant* in het Graduale, *Gabriel angelus* in het Magnificat). Soms mis ik tempo en klinkt de voordracht te gedragen en te plechtig. En persoonlijk hou ik meer van het stuwende van een repercutie dan van een lang aangehouden noot. Iets meer moeite heb ik met de solisten, waarvan sommige zeker

te weinig zinnen zingen. Het Evangelie met name is gehakt stro, een aaneenrijgen van lettergrepen. In de Prefatie legt de zanger bij elke *Pes* de klemtoon verkeerd. Maar dat wordt meteen goedge maakt door het kippenvel dat ik krijg bij de zo zelden nog gezongen *Præx Eucharistica*.

Samengevat biedt deze cd een heerlijk stuk levend gregoriaans met als hoogtepunt het zeer gevoelig gezongen Offeratorium *Ave Maria* en het Responsorium *Missus est*. En eerlijk gezegd smelt ik van heimwee bij de absoluut niet authentieke, maar o zo mooie en herkenbare smartlap *Rorate Coeli*. Je ruikt gewoon de kaarsen.

Willy Schuyesmans

"Sommigen beweren dat ik de mensen heb verlokkt door de melodieën van mijn hymnen. Ik ontken het niet."

Heilige Ambrosius, kerkvader

Watou

31 mei – 4 juni 2000

7e Internationaal Gregoriaans Festival

In de vorige nieuwsbrief kondigden wij u het Festival 2000 aan. In deze editie stellen wij u de koren die aan het Festival zullen deelnemen meer in detail voor.

Laten we bij de voorstelling van de koren beginnen met de deelnemende groepen uit de Baltische Staten. Uit Tallinn, de hoofdstad van Estland, de meest noordelijke staat, zal de schola **Vox Clamantis** aan het Festival meewerken. Dit ensemble werd pas drie jaar geleden opgericht door Jaan-Eik Tulve, die er de artistieke directeur van is. Hij werd door het Choeur Grégorien de Paris opgeleid in Parijs en is een veelgevraagde docent op internationale cursussen (o.a. in Fontevraud in 1999).

Uit het buurland Letland verwelkomen we de **Schola Cantorum Riga**. Deze groep werd in 1993 opgericht als speciaalensemble voor de uitvoering van Gregoriaans. De leden zijn kerkmusici, muziekstudenten en theologen. De gezongen liturgie in de Dom van Riga is hun hoofdropdracht. De dirigent, Guntar Pranis, kreeg zijn gregoriaanse opleiding in Duitsland. Uit het derde Baltische land Litouwen verwelkomen we de **Gregoriaanse Schola van Vilnius**. Deze groep bestaat uit een heren- en uit een damesschola en komt reeds voor de vierde maal naar Watou. De groep is verbonden aan de katholieke kathedraal van Litouwen.

Uit de historische stad Trondheim in Noorwegen zullen we voor de tweede maal de prachtige damesschola **Sanctae Sunnivaë** verwelkomen. Uit Hongarije wordt een delegatie van zestig jonge zangers verwacht, die behoren tot twee schola's, die echter zeer nauw met elkaar verbonden zijn. De eerste schola is de **Jubilate Girl's Schola** uit Boedapest. Dit is een van de koren van de Zoltan Kodaly Hungarian Choir School. Dit is de enige koorschool in Hongarije die aan een kathedraal verbonden is en die een complete 12-jarige onderwijscyclus aanbiedt voor meisjes tussen 6 en 18 jaar. *Jubilate* won op talrijke internationale muziekwedstrijden de eerste prijs. De schola **Cantate** uit Boedapest bestaat uit graduaatstudenten van bovengesitueerde koorschool. De leden studeren verder op basis van de kennis die ze reeds hebben verworven gedurende hun onderwijsjaren in deze koorschool in Boedapest.

Uit het buurland Tsjechië nemen in het jaar 2000 twee schola's deel. In de eerste plaats de reeds goed gekende **Schola Gregoriana Pragensis** o.l.v. David Eben. Deze groep maakt dankzij haar bijzonder hoogstaande vocaliteit en haar zin voor een krachtige en evenwichtige muzikale interpretatie steeds een sterke indruk. De schola bestaat uit negen professionele zangers en trad reeds op in talrijke landen. Onlangs won zij de *Golden Harmony Award* voor de beste Tsjechische CD-opname. In 1998 gaf het koor in België een vijftal concerten binnen Europalia, waarop Tsjechië het gastland was. Eén van de leden van deze schola heeft inmiddels in 1997 de Praagse damesschola **Benedic-**

ta in het leven geroepen. Voor deze groep betekent Watou het eerste buitenlandse optreden.

Oostenrijk zal worden vertegenwoordigd door de **Salzburger Virgilschola**. Dit is een vocaal ensemble dat zich richt op de studie van de muziek uit de Middeleeuwen die in Salzburg werd beoefend. Het repertoire van deze schola gaat van éénstemmige kerkmuziek uit de vroege en late Middeleeuwen tot eenvoudige meerstemmigheid. De groep bestaat uit een vaste kern van hoofdzakelijk professionele zangers en wordt geleid door Dr. Stefan Engels.

Uit Duitsland zullen we twee koren verwelkomen, namelijk de **Schola van Regensburg** o.l.v. Josef Kohlhauff, die in 1997 al in Watou te gast was, en de groep **A Capella** uit Keulen. Dit professionele ensemble werd in 1996 door Dirk van Betteray gesticht met het doel de *cappella* muziek-literatuur uit alle stijlperiodes te beoefenen. Het zwaartepunt hierbij is de studie van het gregoriaans. Op het Festival zal het ensemble het geestelijk mysteriespel *Ordo Virtutum* van Hildegard von Bingen uitvoeren.

Uit Frankrijk verwachtten wij twee schola's: de damesschola van het Choeur Grégorien de Paris en **Canticum Novum** uit Marcq-en-Baroeul, nabij Rijsel. Ook uit Nederland zullen drie groepen deelnemen, namelijk de **Schola Maastricht** o.l.v. E.H. A. Kurris, en **Hartkeriana** en de **Schola Cantorum Amsterdam**, beide o.l.v. Eugeen Liven d'Abelardo. Als organisatoren zijn we verheugd de schola van een priesterseminarie op het festival te kunnen verwelkomen. Het betreft het **St.-Patrick's College Chapel Choir** uit het seminarie van Maynooth (Dublin) uit Ierland. De schola van dit seminarie telt een dertigtal zangers die onder leiding van John O'Keeffe groot belang hechten aan de muzikale en spirituele studie van het gregoriaans. Uit Zuid-Europa wordt Italië vertegenwoordigd door **La Bottega Musicale**, een schola van een twintigtal volwassen meisjesstudenten, die vanaf hun lager onderwijs een sterke muzikale vorming genoten.

Uit Frankrijk verwachtten wij twee schola's: de damesschola van het Choeur Grégorien de Paris en **Canticum Novum** uit Marcq-en-Baroeul, nabij Rijsel. Ook uit Nederland zullen drie groepen deelnemen, namelijk de **Schola Maastricht** o.l.v. E.H. A. Kurris, en **Hartkeriana** en de **Schola Cantorum Amsterdam**, beide o.l.v. Eugeen Liven d'Abelardo. Als organisatoren zijn we verheugd de schola van een priesterseminarie op het festival te kunnen verwelkomen. Het betreft het **St.-Patrick's College Chapel Choir** uit het seminarie van Maynooth (Dublin) uit Ierland. De schola van dit seminarie telt een dertigtal zangers die onder leiding van John O'Keeffe groot belang hechten aan de muzikale en spirituele studie van het gregoriaans. Uit Zuid-Europa wordt Italië vertegenwoordigd door **La Bottega Musicale**, een schola van een twintigtal volwassen meisjesstudenten, die vanaf hun lager onderwijs een sterke muzikale vorming genoten.

We sluiten dit Europees overzicht af met de deelnames van de koren uit eigen land. Hierbij hebben we ernaar gestreefd om voor het Festival 2000 hoofdzakelijk schola's aan bod te laten komen die tijdens de laatste edities niet deelnamen: zo zal de **Abdijgemeenschap van de Norbertijnen van Averbode** een vesperdienst zingen en zullen de damesschola's **Exaudi Domine** uit Mortsel en **Cum Jubilo** uit Watou en de herenschola **Laudate Dominum** uit Kortrijk optreden tijdens een van de diverse audities.

Uit Korea komen niet minder dan drie schola's, namelijk de Koreaanse afdeling **Pueri Cantores** o.l.v. zuster Kim en de **Damesschola's van Seoul** en van Pusan.

Het Festival 2000 zal alweer een breed klankbeeld bieden van een gevarieerd universum dat met gregoriaans actief is. Noteer alvast de data in uw afsprakenkalender voor zover dit nog niet is gebeurd: van woensdag 31 mei tot en met zondag 4 juni 2000. Dit rendez-vous wordt U slechts eenmaal om de drie jaar aangeboden. Mis het niet!

Bernard Deheegher, Festivalvoorzitter

Agenda

- 11/12 17u: Gregoriaanse mis van de derde zondag van de Advent *Gaudete* in de Sint-Bavokerk te Lauwe door het Kortrijks Gregoriaans Koor *Laudate Dominum*.
- 11/12 20u: Kerstauditie door het **Gregoriaans Abdijkoor van Grimbergen** in Lanaken.
- 12/12 10u: De Schola Gregoriana *Exaudi Domine* zingt de mis van van de Derde zondag van de Advent *Gaudete* in de Sint-Jozefkliniek te Mortsel.
- 12/12 10u Gregoriaanse mis van de Vierde zondag van de Advent *Rorate* in de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Kortrijk door het Kortrijks Gregoriaans Koor *Laudate Dominum*.
- 17/12 19.30u: Kerstauditie door het **Gregoriaans abdijkoor van Grimbergen** in Grimbergen.
- 18/12 19.30u: optreden v.d. **Schola Cantorum Sancti Petri** o.l.v. Joachim Kelecom tijdens de *Kerstevocatie* in de St.-Quintuskerk te Zuum (St.-Pieters-Leeuw
- 19/12 20u: Het **Gregoriaans Koor van Leuven** onder leiding van Frans Mariman zingt een selectie uit de *Metten van Kerstmis* tijdens een concert i.s. m. *Gospodi* in Tourinnes-la-Grosse. Idem op 21/12 in de Sint-Michielskerk te Leuven.
- 24/12 23.30u: Middernachtmis door het **Gregoriaans Abdijkoor van Grimbergen** in Vilvoorde Troost.
- 25/12 10u: Gregoriaanse mis van het Hoogfeest van Kerstmis *Puer natus est* in de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Kortrijk door het Kortrijks Gregoriaans Koor *Laudate Dominum*.
- 26/12 18u: Vespers van Kerstmis door de **Schola Gregoriano Cantabo** in de Sint-Pauluskerk te Antwerpen.

(advertentie)

Zoekertjes

Bestaat er – voor de lessen esthetica in het secundair onderwijs – kwalitatief videomateriaal dat een goede inleiding op het gregoriaans brengt? Wie helpt mij aan titels van films met gregoriaans in de soundtrack? (cfr. *The Name of the Rose*) Wie helpt mij aan literatuur (fiction) waar gregoriaans (even) aan de orde is? Graag antwoord aan: Gino Malfait, Grote Dijk 11, 8600 Diksmuide. Tel. 051/50.37.70; Fax. 051/50.05.16.

Concert

19 en 21 december 1999

Gregoriaans koor van Leuven zingt de Kerstmetten

Het Gregoriaans Koor van Leuven en het Ensemble *Gospodi* geven in de kerstdagen twee bijzondere concerten waarbij zowel de gregoriaanse kerstmetten als vierstemmige gezangen van de Byzantijns-Slavische liturgie te horen zullen zijn.

Op zondag 19 december om 20 uur vindt dat concert plaats in de prachtige met kaarsen verlichte romaanse kerk van Tourinnes-la-Grosse (tussen Leuven en Waver).

Op dinsdag 21 december om 20 uur zingen ze in de Sint-Michielskerk in de Naamsestraat in Leuven.

De toegangsprijs bedraagt 300 frank. Kaarten zijn verkrijgbaar bij

Jan Bergé (T+F 016/46.19.88)

Ann Verschaeve (T+F 016/47.14.19)

Chris Van de Wauw (T+F 016/22.97.51)

of voor de aanvang van het concert.

Cursus gregoriaans

Data cursus

(v=voormiddag; n=namiddag; d=hele dag)

Cursus 1A: 20/11n, 4/12v, 11/12n, 8/1v, 15/1n, 23/1v, 5/2n, 12/2v, 26/2n, 18/3v, 25/3d.

Cursus 1B: 29/1n, 5/2v, 12/2v, 26/2n, 18/3v, 25/3d.

Cursus 2: 20/11d, 11/12d, 15/1d, 5/2d, 26/2d, 25/3d

Cursus 2 praktijksessies: 23/1v, 18/3v

Cursus 3: 20/11d, 11/12d, 15/1d, 5/2d, 26/2d, 25/3d

Cursus 3 praktijksessies: 23/1v, 18/3v

Voortgezette praktijksessies voor afgestudeerden:

(op zaterdag van 13.45 tot 17u): 4/12, 8/1, 23/1, 12/2, 18/3

Luisterstage door Frans Mariman: 12/2v

Prijs praktijksessies en luisterstage: 800 frank per sessie of 3.500 frank voor de 5 sessienamiddagen.

Voor de praktijksessies moet je afzonderlijk inschrijven.

Mentors:

Cursus 1: Frans Bastiaensen 03/664.15.45

Cursus 2: Maurits Lambrechts 058/51.82.93

Cursus 3: Wim Criel 09/221.40.86

of Myriam Van den Hauten 03/449.43.15

Info : Frans Bastiaensen 03/664.15.45 (inhoud)

Lucienne Van Gastel 015/24.13.63

CONCERTVERENIGING

Redactieadres:

p/a Myriam Van den Hauten
Mortselveldenlaan 8
B-2640 Mortsel

Tel. 03/449.43.15

E-mail:
nieuwsbrief.gregoriaans@advalvas.be